

Biblioteksplan

2014-2016

Förlängd till och med 2021-12-31

Innehåll

1. Inledning	5
2. Nulägesbeskrivning	6
Folkbibliotek	6
Skolbibliotek	8
3. Samverkan	10
4. Omvärldsfaktorer	9
5. Utvecklingsområden	10
Lokaler	10
Biblioteket som arena	11
Tillgänglighet	11
Organisation	11
Samverkan	12
Delaktighet	12
Teknisk utveckling	12
Utbud	13
Läsfrämjande och livslångt lärande	13
Barn-och ungdomsverksamhet	13
Äldre	16
Funktionsnedsatta	15
Personer med utländsk bakgrund	15
Näringsliv och studerande	15
Personalkompetens	15
Uppföljning	15
6. Strategi för framtiden	16

1 Inledning

Bakgrund

Bibliotekslagen antogs 1997, men kompletterades 2005 med en paragraf om att landsting och kommuner ska anta planer för biblioteksverksamheten. Lagen reviderades i oktober 2013.

Syfte

Biblioteksplanen ska fastställa utvecklingsområden och mål för biblioteket. Den syftar till att lägga fast en strategi som ska styra biblioteksutvecklingen i Kils kommun under planperioden 2014-2016.

Styrdokument

1. Bibliotekslagen
2. Kommunens övergripande mål
3. Unescos folkbiblioteksmanifest
4. Unescos skolbiblioteksmanifest
5. Värmlands kulturplan 2013-2015

Ansvarsfördelning och finansiering

Kommunstyrelsen ansvarar för kommunens folkbibliotek, medan det är Barn- och utbildningsnämnden som ansvarar för skolbiblioteken.

Verksamhetsidé

Bibliotekets huvuduppgift är att verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteket vill ge alla medborgare tillgång till material för såväl information och studier som underhållning och litterär upplevelse. Verksamheten ska utgå från medborgarnas behov och önskemål, men ägna sig särskilt åt prioriterade grupper och digital delaktighet. Biblioteket vill finna former för medinflytande och sträva efter att vara ett nav i det lokala kulturlivet. Biblioteket har en stark roll som kulturbärare. Som en mötesplats för alla generationer utgör den en viktig del av den kulturella infrastrukturen.

2 Nulägesbeskrivning

2 a) Folkbibliotek

Kils bibliotek

Huvudbiblioteket ligger i nära anslutning till kommunhuset. Det centrala läget är av stor betydelse för allmänheten. Det är öppet 30 tim/vecka. Målgruppen är hela kommunens befolkning. Besöksantalet uppgår till drygt 57.000 besökare per år, och utlåningen ligger på ca 62.000 volymer.

Fagerås bibliotek

Filialbiblioteket ligger i Fagerås skola. Det är öppet åtta timmar i veckan. Bokbeståndet är registrerat i den digitala katalogen. Lokalen är mycket liten, vilket betyder att även bokbeståndet är litet. Majoriteten av låntagarna utgörs av skolelever. Målgruppen är skolelever och invånare i Fagerås.

Högboda bibliotek

Filialbiblioteket ligger i en paviljongbyggnad bakom skolan i Högboda. Det är öppet åtta timmar i veckan. Bokbeståndet är endast delvis registrerat i den digitala katalogen. Majoriteten av låntagarna utgörs av skolelever. Målgruppen är skolelever och invånare i Högboda.

Verksamhet för vuxna

Biblioteket är en demokratisk arena, som har fått en ny roll i det moderna Sverige. Från att främst ha varit ett lånebibliotek, har våra bibliotek utvecklats till att bli informationscentraler och mötesplatser. Biblioteket i tätorten är även en kulturell arena, där alla former av kulturverksamhet är välkommen. Vi anstränger oss för att erbjuda besökarna ett väl avvägt och brett utbud av facklitteratur, skönlitteratur, tidskrifter och dagstidningar, samt film och musik. Vi tillhandahåller teknik i form av datorer, trådlöst wifi, kopiator, fax, cd-spelare, e-böcker, ljudböcker, databaser, kaffeautomat. Vi erbjuder fjärrlån av önskad litteratur som inte längre finns att köpa i handeln, kurslitteratur, anpassade medier för läshandikappade, studieplatser, Lärstudio. Vi erbjuder en ickekommersiell, åsiktsneutral plats att vistas på, där ingen avkrävs entréavgift, medlemskap eller redovisning.

Verksamhet för barn och unga

Grundtanken med bibliotek för barn är att köpa in och låna ut böcker/media som barnen gillar att läsa, för förena nytta med nöje. Det gäller dels att stimulera deras läsförmåga och intellektuella utveckling, men även att stimulera kreativitet och skaparförmåga. Barnen kan beställa media som inte finns. Barnfilm av hög kvalitet finns i stort urval hos oss. Alla förskolor med gångavstånd kommer regelbundet för

att låna böcker. Förskolor på landsbygden kan låna boklådor, som behålls hela terminen.

Vi arbetar med lässtimulerande verksamhet för barn och ungdomar, men stöd ges även till föräldrar och lärare. I första hand bjuder vi in vissa grupper till visningar och bokpresentationer. Nyblivna föräldrar får en första inbjudan via BVC att komma och hämta Barnens första bok, en gåvobok. Förskoleklasserna får en speciell inbjudan, då de samtidigt kan hämta sin sexårsbok, Barnens andra bok. Övriga klasser kan själva boka in sina besök. Alla klasser har möjlighet att låna boklådor som kompletterar skolans eget bokbestånd. Landsbygdsskolorna får särskild service. De kan beställa boklådor till lässtimulans eller temaläsning. De erbjuds även hjälp med bokinköp.

På loven erbjuds barn och föräldrar läsfrämjande aktiviteter och kulturprogram i samverkan mellan barnbibliotekarie och kulturstrateg. På sommarlovet erbjuds skolungdomar att delta i Sommarlovsläsning, vilket går ut på att barnen får en bokgåva om de läser fem titlar. I år har vi utvidgat verksamheten till att omfatta pyssel och fika varannan vecka, så att barnen får en mötesplats.

Verksamhet för studerande och släktforskare

Lokalerna har betydelse för möjligheten att studera i ett bibliotek. Dels behöver man en enskild studieplats att arbeta vid och dels behövs trådlöst nätverk. I biblioteket finns wifi, samt många olika sittgrupper och arbetsplatser. I nära anslutning till biblioteket, med egen entré från utsidan, finns en Lärstudio för högskolestuderande, som vill betala en extra avgift för särskild service. Alla har möjlighet att låna kurslitteratur via fjärrlån från alla svenska offentliga bibliotek, såvida den inte kan köpas in av oss. Släkt- och lokalforskare har god tillgång till databaser, samt lokalhistorisk litteratur i Värmlandshörnan.

Verksamhet för äldre och funktionsnedsatta

Boken kommer är en traditionell verksamhet som erbjuds personer som inte själva kan ta sig till biblioteket. Det innebär att böckerna levereras till deras hem via hemkörning eller post. Bibliotekets utbud bidrar till högre livskvalitet. Medieutbudet till dessa grupper består förutom av vanliga böcker, av specialanpassade medier såsom ljudböcker, talböcker, Storstilsböcker, LL-böcker (Lättlästa böcker). Även svenska DVD-filmer tilltalar dem. Ett alternativ är att de själva via datorn laddar ner ljudböcker från MTM (Myndigheten för tillgängliga medier), en förmån som erbjuds personer som av medicinska skäl inte kan läsa en vanlig bok. Gruppbeställningar som så önskar, erhåller bokdepositioner med jämna mellanrum.

Verksamhet för personer med utländsk bakgrund

Alla personer som så önskar kan få tillgång till litteratur på sitt eget språk. Vi har själva ett urval på de viktigaste invandrarspråken, men kan beställa depositioner av media på det språk som önskas via Länsbiblioteket. Barnfamiljer lånar gärna bilderböcker med text både på svenska och det egna språket. Även LL-böcker är intressanta för nysvenskar, som inte kommit så långt i språkutvecklingen. Via vår gemensamma webb kan de läsa tidningar och tidskrifter från sitt hemland.

Det virtuella biblioteket/24-timmarsbiblioteket

De värmländska biblioteken, Bibliotek Värmland, samarbetar om en gemensam hemsida med interaktiva tjänster och gemensam marknadsföring. Den utvecklas av en webbredaktör, som vi bekostar tillsammans. Det är ett sätt att uppnå synergieffekter. Den är uppbyggd runt vårt gemensamma datasystem, Bookit, och ger låntagarna dygnetruntservice. I vår gemensamma katalog kan man se vilka media som finns på biblioteken i Värmland, och var de finns tillgängliga. Man kan beställa litteratur från ett bibliotek och hämta den på ett annat. Webben fungerar som ett skyltfönster. Bilder på nya böcker och boktips ger impulser att låna, läsa eller lyssna. Man kan ladda ner e-böcker via webben och lyssna på ljudböcker via streaming. Sedan ett år tillbaka kommunicerar biblioteket via Facebook om små och stora händelser i vardagen.

2 b) Skolbibliotek

På Sannerudsskolans högstadium, finns ett skolbibliotek som är ett bibliotek i ordets rätta bemärkelse. Det är bemannat, det har öppet under skoldagen och litteraturen finns registrerad i en sökbar katalog. Systemet kallas Bibliomatic, men är inte kopplat till folkbibliotekets katalog.

På övriga skolor finns bokrum, vars mediabestånd i bästa fall är registrerade i en enkel kortkatalog. Utlåningssystemet är oftast Detroitssystemet, dvs kort och ficka, men även en anteckningspärm kan förekomma. Sökmöjligheterna är små eller obefintliga. Klasslärarna ansvarar för att eleverna får tillfälle att använda mediabeståndet. Alla skolor har en biblioteksbudget kopplad till elevantalet.

3 Samverkan

Samverkan är en viktig del i en liten kommun. Genom samverkan får vi en bättre verksamhet till en mindre kostnad för våra invånare. Vi samverkar i dagsläget med BVC, föreningar, studieförbund, kulturstrateg, föreningsstrateg, miljöstrateg, skolor och skolbibliotek.

Det främsta och största samarbetet har vi med biblioteken i Värmland, i det så kallade Selmasamarbetet, där alla media är sökbara i de tolv kommuner som ingår.

Vi samarbetar sedan 2009 om en gemensam server, en gemensam bibliotekskatalog och en gemensam driftbibliotekarie på halvtid. Det innebär att man kan låna på samma lånekort i alla bibliotek samt att man kan låna här men lämna i en annan kommun. Ett annat samarbete sker i form av en gemensam webb, där bibliotekstjänsterna är tillgängliga dygnet runt. En gemensam webbadministratör med journalistbakgrund, sammanställer och publicerar lässtimulerande inlägg och information.

4 Omvärldsfaktorer

Teknik

Biblioteken har alltid legat långt framme i teknisk utveckling. Bibliotekskatalogerna blev tidigt digitala. 2009 blev biblioteken i Värmland sammanlänkade i en gemensam katalog. Vi var inte först med interaktiv hemsida, men vi var bland de första. E-böcker har länge funnits tillhands i vårt utbud, men de har inte slagit igenom så snabbt som förväntades vid millennieskifte, delvis beroende på ett begränsat utbud. Strömmande ljudböcker via nätet har länge funnits att tillgå. Ljudböcker direkt i mobilen eller läsplattan är ännu inte en realitet. DVD-filmer köps in till framförallt barn, men inte dataspel och tv-spel.

Lärande

Det livslånga lärandet blev en realitet för en stor del av svenskarna under 90-talskrisen. Biblioteken utgjorde ett stort stöd för komvuxelever och arbetslösa vuxna, som tvingades att fortbilda/omskola sig i krisens spår. Biblioteket spelar fortfarande en stor roll för vuxenutbildningen, genom att tillhandahålla datorer och kurslitteratur, e-böcker och god studiemiljö, bl. a. via Lärstudion. Kontinuerlig vidareutbildning krävs av många yrkesutövare idag. Gränsen mellan det formella lärandet och det informella lärandet kan vara svår att dra, men biblioteket har en viktig uppgift i båda fallen, nämligen att tillhandahålla kvalitetssäkrad information och handledning.

Social mötesplats

Konsumtionssamhället och den snabba teknikutvecklingen har medfört att det finns tekniska möjligheter till underhållning och kunskapsinhämtning i hemmet, men många lider brist på mänskliga kontakter. Det innebär att biblioteken fortfarande fyller behovet av att vara inte bara ett bildningscentrum utan även en viktig mötesplats för alla åldrar. Invånarna i Kil är till stor del pendlare, som har sin arbetsplats i Karlstad och som även uträttar en del av sina ärenden där. Det betyder att en större del av våra besökare på biblioteket är daglediga samt barnfamiljer. De söker både information, stimulans och social kontakt. Med ett bra programutbud kan vi ge både ge sociala eller kulturella upplevelser, som befrämjar

hälsa och livskvalitet. Det är inte för inte som biblioteket är den mest besökta av samhällets kulturinstitutioner.

Demografi

En åldrande och allt friskare befolkning, ställer höga krav på biblioteket. De vill inte bara ha snabb tillgång till goda romaner och uppdaterad facklitteratur samt väl sorterad lokalhistoria, de vill även gå kurser i iphone- och ipadhantering, delta i ett utvidgat programutbud samt kunna bjuda besökande barnbarn på bra bilderböcker och spännande biblioteksprogram.

Ekonomi

För tre år sedan fick biblioteket en extra tjänst för att utveckla kulturverksamheten samt arbeta fram en lokal och en regional kulturplan. Vi har provat på olika former för att förnya biblioteksverksamheten, såsom extra kvällsöppet höst och vår, temakvällar, bokcirklar, lovverksamheter för barn och unga, samarbete med skolan, lokalhistoriska program, utbud under Kulturveckan och Kilhelaveckan. Nu förlorar vi resurser i form av personal, vilket innebär att vi måste prioritera om, samtidigt som vi står inför nya uppdrag och utmaningar. Lokalerna, som vi hade hoppats skulle renoveras i år, behöver åtgärdas på något sätt.

Statliga uppdrag

Bibliotekslagen och även samhället i stort kräver än mera samarbete på alla områden av biblioteken, vilket är på både ont och gott. Dels krävs det mera insatser av oss med mindre resurser, men samtidigt får vi synergieffekter, som ger mera resultat med mindre insats. Staten kräver nu att större insatser görs av biblioteken för att arbeta läsfrämjande mot barn och unga. Undersökningar har visat att läskunnigheten har minskat oroväckande, särskilt vad gäller läsförståelse av längre texter. Att samspela och samverka med lokalsamhället blir allt viktigare. Det kan handla om att medverka i projekt när tillfälle ges. Ett aktuellt sådant är Kultur för äldre, som studieförbunden söker pengar till i höst, sedan staten avsatt pengar till studieförbunden.

5 Utvecklingsområden

Lokaler

Biblioteket förväntas vara en inbjudande plats, anpassade till användarnas behov, som har funktionerna Barnens, Berättelserna och Kunskapens hus. Lokalerna ska ge förutsättningar för möten mellan människor som leder till delaktighet och erfarenhetsutbyte. Moderna, flexibla och funktionella lokaler för verksamheten är av avgörande betydelse. Samlingssal, utställningsutrymme samt grupprum saknas idag. Därmed saknas också en viktig förutsättning för kulturell verksamhet, som är

en av våra uppgifter enligt Bibliotekslagen. Vi vill utveckla en mötesplats som möter framtida behov, särskilt avseende tillgänglighet och tekniska lösningar. Bibliotekets lokaler är i mycket stort behov av renovering. En renovering bör inledas snarast. I samband med detta är det nödvändigt, att förse mediabeståndet med RFID-märkning, samt att anskaffa återlämningsautomat.

Biblioteket som arena

På en liten ort fungerar biblioteket på sätt och vis som ett kulturhus. Det är ofta den enda arena som finns att tillgå för allmänhet, föreningar och studieförbund. Så har det varit i Kil en tid, fram till att Kil Arena blev möjlig att hyra. Nu finns även Sannerudsskolans lokaler att låna. För mindre sammankomster i vardagen är dock biblioteket en svårslagen arena. Närbelägen, informell, med samtidiga aktiviteter eller program, vilket gör att man kan känna sig som en del av en gemenskap, även om man vill vara anonym och hålla sig på sin kant. Funktionellt har biblioteket även en medborgaruppgift. Vi kan slussa osäkra invånare till rätt instans i kommunen eller förmedla kontakt med kulturinstitutioner på det regionala planet. Vi uppfyller en demokratisk uppgift, när vi tillhandahåller dator, scanner, fax och kopiator för allmänheten. Det är för den enskilde många viktiga och brådskande dokument som skickats till myndigheter och arbetsgivare. En uppgift inför framtiden är att även fortsättningsvis finnas som en mötesplats i samverkan med föreningslivet, samt att tillsammans ordna arrangemang av olika art, med anknytning till litteratur, kultur och samhällsfrågor.

Tillgänglighet

Biblioteket ska vara en mötesplats och det ska också vara tillgängligt för alla! Biblioteket har ett bra läge med god tillgänglighet, även om vissa ytor är trånga. Det kommer att åtgärdas vid en framtida renovering. Vad gäller mediaplacering och skyltning finns förbättringar att göra vid framtida inredning. Inför framtiden är det av yttersta vikt att biblioteket även framledes har en central placering mellan viktiga kommunikationspunkter. Särskilt viktigt är det för de med svaga ben och korta ben, men även för funktionshindrade. Personalen har en central roll för att tillgängliggöra och ska arbeta aktivt med vägledning och information. Det är viktigt att biblioteket är öppet varje vardag, men i nya lokaler bör det även vara öppet under lördagar.

Organisation

När biblioteket fått nya ändamålsenliga lokaler bör de nya lokalerna användas så mycket som möjligt med utökad öppethållande på kväll/helg. Det kan ske med befintlig personal om mediahanteringen automatiseras. Personalen skall utnyttjas så flexibelt som möjligt, i en organisation som snabbt kan ställas om utifrån nya krav från allmänhet och politiker. Det är optimalt om skolan övertar filialerna och integrerar dem i skolbiblioteken, samt vid behov lånar ut till allmänheten. I

gengäld är det bibliotekets ansvar och uppgift att samråda och samarbeta med skolan personal om service till våra barn. Verksamhet till allmänheten på landsbygden kan ske med Boken kommer samt programkvällar i samarbete med studieförbund/föreningsliv.

Samverkan

Fortsatt samverkan inom Selmabiblioteken i Värmland byggs ut vid behov. Vi får samordningsvinster via gemensam teknik och drift. Samverkan mellan de kommunala förvaltningarna bör utredas och planeras. Samverkan med skolan har nämnts, men även en bättre samverkan med socialförvaltningen bör ske. Samverkan med fritids-och kulturstrateg har etablerats på ett utmärkt sätt.

Ett visst samarbete sker med landstingets lokala institutioner såsom BVC och folktandvården, men det kan förbättras. Detsamma gäller samverkan med studieförbund och kulturföreningar. I ett utåtriktat och rikt lokalt kulturliv finns mycket att göra tillsammans. I många fall sker samverkan via kulturstrategen, som är ett nav som håller kontakterna utåt och samverkar inåt med biblioteket.

Delaktighet

Vi tillhandahåller media i alla former för att även funktionshindrade ska kunna ta del av utbudet. Det gäller Lättlästa böcker, e-böcker, ljudböcker, talböcker på Daisy, film, musik, taktila böcker. Här har en snabb utveckling skett på MTM, som möjliggör att synskadade själva kan ladda ner önskade talböcker till sin egen dator. Det innebär i framtiden att inköpen av Daisy kommer att minska. Däremot kommer behovet av handledning och instruktioner för att ta del av tjänsten att öka. Idag finns en stor okunnighet hos lärare och föräldrar till läshandikappade barn om denna tjänst. Här finns ett stort behov av utbildning.

Många av våra låntagare efterlyser utbildning i att hantera dator och läsplatta. Det har skötts av studieförbunden. Att frågan ställs till oss kan ha ekonomiska orsaker. När samhällslivet i alla skeden ställer krav på digital kompetens har det blivit ett demokratiskt problem. Då är det en uppgift för biblioteken, vilket även nya Bibliotekslagen pekar på. Om projektet Kultur för äldre startas, så kan digital delaktighet och utbildning erbjudas inom ramen för detta.

Ett annat utanförskap har uppstått på senare tid. Äldre utan dator har ingen möjlighet att se Utbildningsradions digitaliserade TV-program eller de nyheter och program som media erbjuder på SVT-play och TV4-play. Det är kanske dags att satsa på ”TV-on-demand” i biblioteket?

Teknisk utveckling

Biblioteken har alltid legat långt framme i fråga om teknisk utveckling. Biblioteket i Kil har i detta sammanhang avvaktat, eftersom vi väntar på en omfattande renovering av lokalerna. Nu tycks den dröja så vi satsar på det mest nödvändiga i

form av en ny utlåningsapparat. I investeringsbudgeten för renovering bör pengar finnas för en återlämningsautomat samt RFID- märkning av media. Det är ett omfattande arbete som med fördel görs under tiden renoveringen genomförs. RFID frigör personal, som kan uppfylla lagen och ägna sig åt lässtimulerande arbete bland barn och unga, samt digital delaktighet. Även en smartboard är inplanerad i det nya biblioteket. Den ska användas vid gruppundervisning samt föredrag. Ett lokalt digitalt museum kan finnas/visas i en smartboard. Förslagsvis börjar man med att åskådliggöra Kils järnvägshistoria, som är grunden för tätortens födelse.

Utbud

Fri tillgång till information, litteratur och kultur gynnar åsiktsbildning och yttrandefrihet. Ett väl avvägt mediautbud är en demokratisk styrka. På biblioteket ska alla åsiktsriktningar och intresseområden finnas företrädta, så att alla oavsett kunskapsnivå och intresseinriktning kan finna media som upplyser, utbildar eller stimulerar. Vi ska erbjuda medier anpassade efter behov och förändringar i samhället. Det som inte finns på det egna biblioteket kan genom Selmasamarbete och transporter enkelt beställas hit. Den gemensamma katalogen omfattar tolv av sexton kommuner i Värmland. De fyra som står utanför, är på väg in genom ett byte av teknisk plattform. Det ökar mediautbudet ytterligare. En form av media som vi inte tillhandahåller här i Kil är dataspel. Orsaken är kostnaden samt att det finns ett stort utbud av spelkonsoler som kräver olika sorters spel. Vi lånar inte heller ut läsplattor, som kan användas för att läsa e-böcker. Inköp av dataspel samt läsplattor kräver större budget eller omprioriteringar.

Läsfrämjande, livslångt lärande och hälsa

Biblioteket ska uppmuntra till läsande och berättande, samt locka till litteraturupplevelser. Biblioteket ska stödja studier och det frivilliga lärandet. Den lokala litteraturen ska stödjas för att på så sätt bidra till lokal gemenskap och lokalhistoriska kunskaper samt ett ökat intresse för det litterära Värmland. Det är bibliotekens uppgift att stimulera alla invånare att söka kunskap och inspiration. Det ger dem hjälp att finna meningsfullhet i komplexa sammanhang i tillvaron, vilket är en viktig grund för folkhälsoarbetet. Nyare forskning visar att det finns belägg för samband mellan kultur och hälsa. Kulturella upplevelser kan även vara en del i en läkningsprocess. Människan är en lärande och skapande varelse. Det finns all anledning med fortsatta satsningar på biblioteket som en mötesplats för gemenskap, med bokcirklar och bokpresentationer samt inslag av hantverk för både barn och äldre.

Barn- och ungdomsverksamhet

En prioriterad målgrupp för biblioteksverksamheten är barn och ungdomar. Barns läsutveckling och språkutveckling ska ägnas särskild uppmärksamhet och deras kritiska förmåga ska öka. Vi har alltid prioriterat barn och unga liksom äldre på

Kils bibliotek, mycket beroende på att de tillhört våra trognaste låntagare. Även i framtiden är det viktigt att värna kultur och litteratur för barn och unga. Bibliotekslagen ger biblioteket ett tydligare uppdrag i detta avseende. Biblioteket bör ha en strategi för läsfrämjande åtgärder för barn i nära samarbete med skolan. Biblioteket och skolläningen har diskuterat ett samarbete mellan folkbiblioteket och skolbiblioteken i syfte att digitalisera skolans utlåning. Nästa steg bör vara att samarbeta om lässtimulans.

Äldre

Äldre låntagare utgör stamkunderna på vårt bibliotek. De lånar böcker, läser tidningar och tidskrifter, släktforskar och deltar i programverksamhet. Anledningen är inte bara att de har gott om tid utan att de efter ett långt yrkesliv skaffat sig många skiftande intressen. Det gäller inte bara för egen del, utan de vill även förkovra sig i barnens och barnbarnens intressesfärer. Under skolloven har vi gott om far- och morföräldrar som med sina skyddslingar kommer till oss för att låna böcker och filmer eller bara vara, i en miljö som varken kräver avgifter eller utrustning. En ny kategori besökare är de Kilsbor som efter sin pensionering flyttar tillbaka till hemorten. De är särskilt intresserade av lokalhistoria och vill återuppleva gamla minnen genom att läsa och släktforska. För denna grupp gäller för framtida satsningar i princip strategin mera av samma, eller möjligen ökade öppettider.

Funktionsnedsatta

Bokälskare med försämrad syn vill i det längsta hålla fast vid bokläsning. Det kan de göra genom att läsa Storstilsböcker, men måste så småningom gå över till ljudböcker. Vi hjälper dem genom att instruera hur CD-spelare och Daisy-spelare fungerar. De får även låna hem en enkel radio med CD-spelare för att prova i lugn och ro innan de skaffar en egen apparat. Några enstaka har lärt sig med vår hjälp att ladda ner talböcker själva till sin dator. Tanken är att det är via MTM, som man kommer att få sina talböcker i framtiden, men det är biblioteket måste lära ut tekniken, som är juridiskt och tekniskt komplicerad.

Varje fredag kommer omsorgens grupper till oss för att låna främst LL-böcker och facklitteratur samt för att högläsa ur tidningen 8 dagar. De blir glada om vi då och då presenterar boknyheter för dem.

En ökande grupp i samhället är dyslektikerna, särskilt bland yngre. De kan låna Bok och Daisy på biblioteket, men alltför vill lyssna på en bok direkt i sin dator eller iphone. Biblioteket har en viktig uppgift att informera och lära ut hur man gör, både till dyslektiker samt till deras föräldrar och lärare. Här måste vi satsa mera tid och information.

Personer med utländsk bakgrund

Biblioteken har i alla tider försett våra låntagare med annat modersmål med hemspråklitteratur. Genom inlån från andra bibliotek kan vi tillgodose alla språkgrupper. På senare tid har intresset för hemspråklitteratur avtagit, och intresset för att snabbt lära sig svenska har ökat. Våra LL-böcker är ett bra sätt att komma in i det svenska språket, men de bör kompletteras med muntlig språkträning. biblioteket kan vara ett stöd genom att inbjuda till samtal och bokcirkel genom samverkan med SFI och studieförbunden.

Näringsliv och studerande

Vårt bokbestånd innehåller en hel del litteratur om företagande och entreprenörsanda, som främst lånas av högskolestuderande. Företag köper ofta det de behöver, men vi kan skaffa fram svåråtkomlig litteratur som inte längre finns i bokhandeln. Det kan delvis vara okänt för allmänheten vilka tjänster vi kan bistå företagare, studerande och deltidsstuderande med. Här krävs en informationsinsats. Studerande som utnyttjar Lärstudion är i allmänhet mycket nöjda med vår service

Personalkompetens

Personalen ska ha adekvat utbildning, god erfarenhet av kultur och litteratur, samt goda IT-kunskaper. Vi ingår i ett EU-projekt som kallas KUB, vilket gör att vår kompetens kommer att höjas till 2017. Personal i en så mångfacetterad verksamhet som bibliotek blir dock aldrig fullärd. Personalens kompetens måste ständigt förbättras och omprövas och det ska finnas utbildningsplaner för alla.

Uppföljning

Biblioteksplanen ska ses över varje år, samt kompletteras med delmål. Dessa ska kopplas till budget och Kommunfullmäktiges övergripande mål och Kommunstyrelsens mål för vår förvaltning. Delmålen ska bestå av smarta mål och följas upp varje år av Bibliotekschefen.

6 Strategi för framtiden

Allmänt

Biblioteket ska vara en levande mötesplats samt ett informationscentrum för allmänheten.

Biblioteket ska inrymmas i ändamålsenliga lokaler och vara öppet alla vardagar.

Biblioteket ska verka för demokrati, hållbarhet, jämställdhet och mångfald.

Biblioteket ska ha kompetent och servicesinnad personal.

Låntagaren ska vara i fokus och mötas av väl fungerande rutiner.

Media

Biblioteket ska avgiftsfritt tillhandahålla ett allsidigt utbud av media.

Medieurvalet ska styras av efterfrågan och kvalitet, samt anpassas till behov och förändringar i samhället.

Digital delaktighet

Biblioteket ska tillhandahålla interaktiva webbtjänster dygnet runt.

Biblioteket ska verka för att digitala medier, tjänster samt digital information tillgängliggörs för alla.

Biblioteket ska ha tillhandahålla Internet-datorer samt trådlöst nätverk.

Barn och ungdom

Biblioteket ska främja språkutveckling samt stimulera till läsning.

Biblioteket ska informera unga med dyslexi om talboksservice från MTM

Biblioteket ska uppmuntra till självständigt kunskapssökande,

för att skapa sammanhang i tillvaron.

Biblioteket ska uppmuntra fantasi och kreativitet.

Studier och lärande

Biblioteket ska stödja det livslånga lärandet.

Biblioteket ska stödja och samverka med förskola/skola.

Biblioteket ska verka för att kunskaper om informationssökning får en central plats i studier.

Biblioteket ska inspirera till nyfikenhet och bildning.

Biblioteket ska pröva nya former av läsfrämjande för olika grupper och åldrar.

Funktionsnedsatta

Biblioteket ska informera om Boken-Kommer service.

Bibliotekets medier ska vara anpassade till behoven.

Biblioteket ska vara tillgängligt för alla oavsett typ av funktionshinder.

Biblioteket ska samverka med omsorg och äldreomsorg, för att främja delaktighet i kulturlivet.

Invandrare

Invandrare ska via biblioteket få tillgång till litteratur på sitt eget språk.

Biblioteket är en central plats för integration och ska samverka med SFI.

Kulturell mångfald ska vara en naturlig del av verksamheten

Kulturarv

Biblioteket ska tillhandahålla databaser för hembygds- och släktforskning.

Biblioteket ska uppmuntra till lokalhistorisk dokumentation och forskning.

Biblioteket ska tillgängliggöra och förmedla lokalhistoria.

Samverkan

Biblioteket ska fortsätta att utveckla och samordna teknik och drift i samverkan med de värmländska biblioteken.

Biblioteket ska samverka med föreningslivet och övriga aktörer i samhället.

Biblioteket ska i samspel med det lokala kulturlivet utvecklas som kulturell arena.